

Sikkerhet og beredskap - drikkevann

Lillehammer kommune

KU-møte

8.2.2021

Bakgrunn

- Bestilling problemnotat om vann- og avløpssektoren Lillehammer kommune, 10.2.20.
- Bestilling 2 foranalyser, 20.4.20.
- Bestilling av forvaltningsrevisjon med fokus på sikkerhet og beredskap i vannforsyningen, 25.5.20.
- *Kontrollutvalgskonferansen januar 2020*, tema rent drikkevann, sett i lys av Askøy-skandalen.

Mål:

Undersøke om Lillehammer kommune etterlever krav om sikker levering av nok og trygt drikkevann, under krig, kriser og katastrofer i fredstid, samt ved andre uønskede hendelser.

Bakgrunn

Vannverk defineres som en virksomhet som utgjør en kritisk samfunnsfunksjon (DSB).

Vannverk må ha en beredskap som sikrer forsyning av et minimumskvantum drikkevann uansett hendelser.

Krav til beredskap reflekteres i helseberedskapslovgivningen. Vann kritisk innsatsfaktor for liv og helse og leveransen skal sikres til enhver tid.

Lovgrunnlag, kilder til revisjonskriterier

- Helseberedskapsloven
- Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid
- Drikkevannsforskriften
- Veileder til drikkevannsforskriften, Mattilsynet.
- Veiledning i økt sikkerhet og beredskap i vannforsyningen, Mattilsynet.
- Forskrift om kommunal beredskapsplikt

Problemstillinger

- 1. Har Lillehammer kommune oppdaterte ROS-analyser for alle deler av vannforsyningssystemet?*
- 2. I hvilken grad er det gjennomført tiltak som reduserer risikoen for uønskede hendelser i vannforsyningssystemet?*
- 3. Er det utarbeidet beredskapsplaner basert på ROS-analyser, er disse oppdatert, godt forankret, øvd på, og har en klar ansvarsfordeling?*
- 4. I hvilken grad er beredskapsarbeidet på drikkevannsområdet samordnet med andre sektorer og institusjoner som er avhengig av sikker levering av drikkevann?*

Funn

- Overordna inntrykk: jobbes godt i TO VA, mye «på gang»
- Mange tiltak etablert, men mangler den røde tråden, sammenheng mellom farekartlegging, risikovurderinger, tiltak og beredskap.
- Ikke etablert rutiner/internkontroll for systematisk arbeid med farekartegging, involvering av organisasjonen i arbeidet og kontinuerlig oppfølging av sikkerhetsarbeidet.
- Beredskapsarbeid ikke prioritert senere år, men satt opp som punkt i neste planperiode.
- Ingen aktiv beredskapsplan, ikke systematiske beredskapsøvelser
- Mangler formelle rutiner for oversikt over og samhandling med sårbare abonnenter
- Arbeid med kritiske abonnenter på gang, men ikke oversikt pr i dag hvorvidt disse har nødvendig sikring mot tilbakestrømming.
- Arbeid med alternativ reservevannkilde igangsatt, men kan tidligst komme på plass i 2025. Bør i mellomtiden fokusere på nødvannsløsninger og sikring av drikkevannskilden.
- Ikke en formalisert samordning av beredskapsarbeidet med andre virksomheter innen helseberedskapen.

Problemstilling 1

Har Lillehammer kommune oppdaterte ROS-analyser for alle deler av vannforsyningen?

Konklusjon:

Lillehammer kommune har ROS-analyser for alle deler av vannforsyningen. Det er ikke etablert rutiner som sikrer at ROS-analysene er oppdatert.

Problemstilling 2

I hvilken grad er det gjennomført tiltak som reduserer risikoen for uønskede hendelser i vannforsyningssystemet?

Konklusjon:

Lillehammer kommune har i stor grad gjennomført tiltak som reduserer risikoen for uønskede hendelser i vannforsyningssystemet.

Det er i liten grad etablert rutiner som viser en sammenheng mellom gjennomføring av tiltak og farekartlegging/ROS-analyser.

Problemstilling 3

Er det utarbeidet beredskapsplaner basert på ROS-analyser, er disse oppdatert, godt forankret, øvd på og har en klar ansvarsfordeling?

Konklusjon:

Lillehammer kommune har pr. i dag ikke en aktiv beredskapsplan for vannforsyningen.

Problemstilling 4

I hvilken grad er beredskapsarbeidet samordnet med andre sektorer og institusjoner som er avhengig av sikker levering av drikkevann?

Konklusjon:

Beredskapsarbeidet på drikkevannsområdet er i liten grad samordnet med andre relevante sektorer/virksomheter som er avhengig av sikker levering av drikkevann.

Revisjonens anbefalinger

- Revisjonen anbefaler at Lillehammer kommune systematiserer arbeidet med sikkerhet og beredskap på drikkevannsområdet, på en slik måte at arbeidet med farekartlegging danner grunnlaget for forebyggende tiltak, konsekvensreducerende tiltak, og beredskapstiltak. En slik systematisering innebærer at ROS-analyser løftes inn i internkontrollen for vannforsyningen, med tilhørende rutiner for oppfølging og videre arbeid.
- Revisjonen anbefaler at Lillehammer kommune utarbeider beredskapsplan for vannforsyningen i samsvar med helseberedskapslovgivningen og at denne samordnes med beredskapsplaner for andre virksomheter som er avhengig av levering av nok og trygt drikkevann.

Høydebassenget får skylden

Granskingsgruppen kritiserer kommunen for flere bakenforliggende forhold.

Blant annet mener de at kommuneledelsen og administrasjonen har hatt for lite fokus på drikkevannsforsyning som kritisk infrastruktur.

De peker på en rekke bestemmelser i drikkevannsforskriften som ikke er godt nok fulgt:

Vannverket har ikke fulgt opp sine egne prosedyrer for utførelse av ROS-analyser (risiko- og sårbarhetsanalyser)

Manglende internkontroll

Kommunen mangler en oppdatert og tilgjengelig beredskapsplan for vann og avløp

Vann og avløpsetaten mangler oppdaterte planer og verktøy for å sikre at distribusjonssystemet driftes og vedlikeholdes på en tilfredsstillende måte

Manglende rutinemessig prøvetaking fra en eksisterende kran i høydebassenget til tross for at vann og avløpsetaten allerede i 2011 hadde bestemt at dette skulle utføres. Ukentlige prøver ville sannsynligvis vist at høydebassenget ble forurenset.